

**Budapest Főváros X. kerület
Kőbányai Önkormányzat
Alpolgármestere**

**Előterjesztés
a Népjóléti Bizottság részére
a LÉLEK-program működéséről szóló tájékoztatóról**

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a 993/2011. (XII. 15.) KÖKT határozattal önként vállalt feladatként valósítja meg a Lakhatási, Életviteli, Leleki-segítségnyújtási, Egzisztencia-teremtési Közösségi Programban (a továbbiakban: LÉLEK-program) foglaltak végrehajtását.

A LÉLEK-program célja a hajléktalan emberek társadalmi reintegrációjának segítése, társadalmi aktivitásuk növelése, életvezetési képességeik javítása, komplex szociális szolgáltatásokkal a hatékonyság javítása.

2012. február 6-án kerületünkben a régi Nyári Napközistábor területén megnyílt a Bárka Kőbányai Szociális és Gyermekjóléti Központ (a továbbiakban: Bárka) telephelyeként működő LÉLEK-Pont.

A Lélek-Pont feladata a Kőbánya területén hajléktalanná vált emberek elérése, a programmal kapcsolatos információkkal történő ellátása. Közreműködik az illetékesség megállapításában, információt nyújt, szükség esetén a megfelelő ellátást nyújtó szervezethez irányít tovább. További feladata az elhelyezési szükségletek és lehetőségek feltárása és a szükséges szolgáltatások meghatározása, illetve biztosítása. Adminisztratív és szolgáltatásszervező központként működik, szociális esetkezelési, esetmenedzseri feladatokat lát el.

A LÉLEK-program lakhatási programeleme a Lélek-Ház I.-II.-ben valósul meg.

A kis férőhelyszámú, a személyességet biztosító szolgálati szállás a hagyományos hajléktalan ellátási intézményi formákba fogalmilag be nem illeszthető védett, közösségi szállás, a munkásszálló és a rehabilitációs célú átmeneti szállásformák egyfajta ötvözete, szigorú házirenddel.

A Lélek-Házak kapacitása 30 fő, a Lélek-Ház I.-ben 6 fő nő és 2 pár elhelyezésére, míg a Lélek-Ház II.-ben 20 fő férfi elhelyezésére van lehetőség.

A programba való bekerüléskor előnyt élveznek azok, akik már munkaviszonnyal rendelkeznek. Az első kliensek 2012 áprilisában költöztek be. Az egyénre szabott komplex rehabilitációs, illetve reintegrációs terv ellenére – az alacsonyküszöbű intézményekkel párhuzamba állítva, kísérleti programként a kezdeti nehézségek miatt, valamint a még kidolgozás alatt álló önálló szakmai módszertan hiányában – a lakók kezdeti lemorzsolódása igen nagy volt.

A LÉLEK-Házakba való beköltözés alapfeltétele a házirend elfogadása. A rendszeres vagy botrányt okozó, és mások fenyegetésével társuló folyamatos ittasság a lakhatást veszélyeztető, illetve kizáró ok. Mindez rendszeres szondázással ellenőrizhető, melyet az éjszakai őr is elvégez.

A tapasztalatok bővülésével sikerült leszorítani a fluktuációt, így a legmotiváltabb, a program iránt leginkább elkötelezett kliensek felvételével mára elmondható, hogy csak akkor tud új ember bekerülni a programba, ha a meglévők önálló bérleménybe költöznek. Az utolsó lakó írásbeli figyelmeztetéssel történő elbocsátása 2013 májusában történt.

A kliensekkel történt konstruktív együttműködés eredményeként 2013. május-júniusban megindulhatott a bérlakásba költözés első hulláma 3 férfi „pár”, illetve egy 4 tagú család esetében. A kiköltözést sok esetben előre nem látható tényezők hátráltatták: a kivitelezés során tapasztalt hiányosságok pótlása, problémák az előrefizetős mérőórákkal.

A még hatékonyabb és komplexebb szolgáltatás nyújtása érdekében a LÉLEK-program munkatársai arra törekednek, hogy rendszeres szakmai teamek, workshopok alkalmával egységes standardok kerüljenek kidolgozásra.

Minden társadalomra jellemző, hogy vannak olyan társadalmi csoportok, amelyek tagjai hosszabb ideig lakás, fedél nélkül élnek, ezért a kezdetekben fontos nyomatékosítani, hogy a Lélek-program a hajléktalanságnak, a lakhatás hiányának csak egyes elemeit képes kezelni. Ezáltal fontos kiemelni, hogy nem minden programban részt vevő kliens esetében, sőt, döntő többségében nem kell az összes pillért bevonni konkrét megoldással, de a problémás részeknél okvetlenül szükséges alapos gondozási és cselekvési tervet készíteni, tudván, hogy a szociális munka eszköztárával szükség esetén elindulhatunk a komplex probléma megoldásában, orvoslásában, így sok esetben elég lehet akár az egyén önmegvalósításának, megtépzott önbecsülésének erősítése az esetgazdák által.

A **lakhatási programelem** első lépéseként a megfelelő feltételek megléte esetén a hajléktalan személyek elhelyezésének biztosítása a cél, akik az életvitelszerű szálláshasználat és a szociális munka segítségével képesek az önellátásra, távlati célként pedig az önálló bérlemény önerőből történő fenntartására.

Ezen fonalat továbbgondolva lép be az **életviteli elem**, hiszen egy alacsony küszöbű intézményből, vagy akár közterületről, esetlegesen kunyhóból, erdőből kikerülve jelen szállón lényegesen emelkedik az egyes egyének életszínvonala, életminősége a megfelelő körülmények biztosítása révén.

A motivációs piramist továbbgondolva **lelki segítségnyújtásra** is elengedhetetlenül szükség van, hiszen általános jelenség, hogy a lakás-, illetve fedél nélküliek körében magas a pszichiátriai-, szenvedélybeteg és egyéb egészségügyi problémákkal küzdők aránya, és általánosnak mondható az a vélemény is, hogy őket az állapotuknak megfelelő intézkedésekkel, szolgáltatásokkal, illetve intézményekkel kell segíteni, ugyanakkor sokan a hajléktalanságot az alkoholizmussal azonosítják – tévesen.

A mentális diszfunkcionális zavarok e társadalmi csoport esetében szinte bármiből adódhatnak, főként a társas kapcsolatok beszűküléséből, hiányából, családi viszonyok megromlottságából, de esetlegesen különböző szerhasználat maradványaként is betudhatóak, így a LÉLEK-program szakemberei törekednek pszichológus bevonásával a probléma

kezelésére, de esetenként a külső csoportfoglalkozásokon való részvétel lehet az igazán hathatós megoldás az egyén lelki fejlődésében vagy a visszaesés kivédésében. A bent lakók, de a már kiköltözött klienseink esetében egyik vagy másik, de akár mindkét foglalkozáson való részvétel biztosított.

Az **egzisztencia-teremtést** tekintve a kliensek körében elmondható, hogy ezen elem tekintetében is igen nagy szórás figyelhető meg, így van, aki már a programba kerülésekor is évek óta rendelkezik stabilnak mondható bejelentett munkahellyel és megtakarítással, de sokan vannak, akik létformájuk miatt csak alkalmi munkából tudják fenntartani magukat, hiszen csak a legalacsonyabb presztízsű állásokat kapják meg, leginkább a szürkegazdaságban.

Hathatós megoldásként rövid távú célkitűzésként a szürkegazdaságból való kilépés elősegítésére szükség lenne egyfajta „védett foglalkoztatásra”, amely akár a telephelyen is kivitelezhető lenne, hiszen némi ráfordítással az itt található műhely átalakítható lenne egy kisüzemmé.

Ez első lépésként jól működhet, de hosszabb távon az a cél, hogy ezek a személyek is a magánfoglalkoztatásban találjanak munkát, és így teremtsék meg az önálló lakhatás és életvitel feltételeit. Ennek alapját képezhetné a helyben foglalkoztatás, így gördülékenyebben léphetnének ki az egyének a fizetőképes jövedelem megszerzése, és ezáltal a bérlakás fenntartása felé.

Mivel a program hosszú távú célja a Lélek-Házakból kikerült egyének tartós társadalmi integrációja a "lépésről lépésre elv" alapján, elengedhetetlenül szükséges az **utógondozás**, nyomon követés, melynek fő elemei a prevenció, a havi számlafizetés kontrollja, így a lakás megtartása, információnyújtás, és életvezetési tanácsadás, az összes olyan szolgáltatáshoz történő hozzáférés, amelyet megkapnak a kőbányai lakosok is. Az utógondozás írásbeli megállapodás alapján történik, az esetgazdák legalább 2-3 hetente a lakásukban meglátogatják a kiköltözött személyeket, emellett a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. is rendszeresen végez bérleményellenőrzést. Az utógondozás esetében ismételten kiemelő az egyéni pszichológusi vagy csoportfoglalkozásokon, csoportterápián való részvétel.

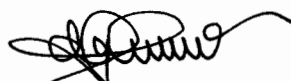
Összességében elmondható, hogy ezen megoldások ötvözetével a lakók képessé válhatnak arra, hogy az ellátó rendszerből ki tudjanak kerülni és a társadalom hasznos tagjaivá váljanak.

Budapest, 2013. november 5.

Weeber Tibor

Törvényességi szempontból ellenjegyzem:

Dr. Szabó Krisztián
jegyző